

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 35

Fylke:

Rofford

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Trøgstad

Emne: Albygging.

Bygdelag:

Oppskr. av: ~~Kasemann~~ Mervig = Mellbye

Gard:

Hov

(adresse): Trøgstad

G.nr. 112 Br.nr. 1.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Egna og med hjelp

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

av fru Sagen Simonsen, Kristedal, Maastad

SVAR

1. Nei
2. Det ble minnet offentlig fra om 1900 og under første verdenskrig ble det helt stilt p.g.a. forbud mot å bruke Horn til salt.
3. Grunnen var meget den, at det var et veldig stort arbeids å bygge ut, den yngre generation lærte det ikke kjennetene ble ødelagt og det var mye lettere å kjøpe ut.
4. Det bygges fremdeles ut av tømmer og tærup. samt brukt med mye har på, betalte lag og tilvakte tærup.
5. Ja, Torste - ut er enda i bruk.
6. Skole til jul.
7. Mest for kvinner, som utført selv byggingen, mens menn satte bygg i stips og klør dette under grovingen.
8. Ja, her i bygda Maron Sammelgård, som bygget for oss og med andre.
9. Over familie for oss.
10. Skole til jul. Enkelte steder også til påske og til slakten.

11. Nei.
12. Man hadde gjerne øl fra jule og det heivinst
påske.
13. Nei, maltet ble laget på stedet.
14. Skjende øllet var ristet i vann. Brødet var
lagd - "komle brynn" - eller blanding av bygg
og havre eller bare havre. Som varskilt åren
fikk brynnen jeg ikke det.
15. Nei.
16. Lagt i bløt i en vask i helstuen eller brøms-
viken.
17. Et par dager.
18. I varskilt "maltkarn" eller i gamle korn
ca 1/2 alens tykkelse.
19. Det vet jeg ikke
20. Ja, et klac eller sekken.
21. Ja, det ble rørt i maltet, gjerne med
håndene.
22. Vet ikke.
23. Når det var grodd, så det klyngt sammen
som en brøt.
24. Vet ikke
25. Ca 3-4 uker.
26. Nei
27. Nei, den forberet kort på fjoua.
28. 29. På fjoua, på samme måte som
kornet var.
31. Det måtte være meget grovt, kornet
dett i 3-4. Det ble malt på varskilt

uallt kvarn - en hånd kvarn. Disse ble efterskrevet
 ödelagt og det var også en grund for, at det ble
 ødelagt med byggingen. På møllene ble det nemlig
 alle for fint, selv på rammekvarn.

32. Det ikke

33. Tvedeltte Øden, men ikke aluminium.

34. Høimåle ble dykket på jorden.

35. Det var vel først i de senere år, at man
 kjente høimåle, helst vilde man ha høimåle-
 laget.

36. Vokste gjerne i Østveggen eller ved-
 gangs kanten, ble høstet, når den var moden
 og høstet inne.

37. Bruktet ikke her.

38. Malt her, hvor maltet ble mestet,
 roste her, gjerne på her, med fagg og bære.
 byggegrunden. Ølbrød og stor brødbrød
 var øllet stekte staktes og på brøden.

39. Med brisshag, høimåle varmt, på det dampet
 av det og lagt rosten oven, på dampen ble
 i høimålet.

40. I rostehermet ble lagt en kakering rundt.
 på et stykke her hvortover høimåle med
 med høimåle kaker (voss). i kakerne ble lagt
 kjøkken av gran (det måtte ikke være furu)
 som måtte med til høimåle av høimåle og alt
 var høimåle på høimåle, derover ble lagt brisshag
 og tilkitt høimåle. Det var en høimåle å legge
 rosten rosten.

41. På framtid, med fagg og bære.

- 42. Bare briske lag.
- 43. Skitt med nye moter kan.
- 44. Mattet ble mestet i vaskitt kan - mattkan
med briske lag og frist vitt i roste kamet.
- 45. Mask, i masken.
- 46. Vet ikke.
- 47. Stod fra om kvelden til ved 2 tidene om
natten.
- 48. Ja.
- 49. Løst kott.
- 50. Vet ikke forholdet.
- 51. Ja
- 52. Vårten
- 53. Den skilde rene rotte. Lappene ble ikke
fått helt ut av buren.
- 54. Den ble slått opp i byggespandene og igjen
kuttet over rosten, dette ble gjort flere
ganger og så ble det omsett på vortene.
Om den var frossen, den skilde vore rot
og ha utprøvet tross av smelt.
- 55. I en avlysning, derfor over i byggespandene.
- 56. Særlig av vortene ble - iallfall i mit
kambroskjem - tatt av de herligste vort-
fuskene. Jeg har også hørt om, at en
høitaktbarke det kom jult ble omsett over
med vortu (om en slags fernis).
- 57. Ja. flere ganger og blottet med koralen
om de i en vortprose.
- 58. Alle den lange kottet med kumden, ble
østet østet og litt littert.
- 59. Mask.
- 60. Fil kreaturmat.

8085

61. Melkevarmt, smelt med termometer.
62. Gjære i byggenkorn, eller hvis dette var for kaldt, i et rova ved tiden av.
63. Vet ikke.
64. Har aldrig hørt annet enn "ganggjær".
65. Løst op: vorten og smitte gj op, for den ble helt i øket.
66. Med et klee.
67. Ca. 12 timer.
68. Gjæren begynte å flyte op.
69. Fløttgjær, men noe vanskelig å ha på den, som sandselig kjempe har jeg ikke hørt. Begge deler ble løst ganske fint utover et brøn til den var helt færdig. Da ophevet det neste gang. Men ender av gjæren ble knyttet til vortestakkebeigen.
70. Ophevet først i en krukke.
71. Nei
72. De løste ofte av hverandre.
73. Vet ikke.
74. "å skake op".
75. Nei
76. Nei
77. Vet ikke, det var ikke almindelig.
78. Nei
79. Nei.
80. Ikke helt op.

- 6.
81. I kjelleren. Det kunde holde sig godt
i et par uker. Senere begynte det å tårne.
82. Nei.
83. Helst litt mørkt brunt og klart. Hvis
mattet var for fersk, ble øllet grumet.
84. Nei
85. Nei
86. Ja.
87. Det kjennes en ikke til.
88. Nei.
89. Nei, men det foregår gjerne om natten.
- 90-98. Dette kjennes en ikke til.
99. Ja. gjerne til jul.
100. Ja.
101. Hovning (gjerning stings hovning) og vand
ble kokt sammen og var det var første
avkjølet, ble det fersk. Scrupstøll ble
allri kaldt mjød.
102. Det ikke
103. Ja.

Trondheim 7/3 - 53.

H. Parr Mellan.